

УХВАЛА ДРУГОЇ КОЛЕГІЇ СУДДІВ ДРУГОГО СЕНАТУ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ

про відмову у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Омельяненко Лариси Іванівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів абзаців першого—тринадцятого пункту 2 частини другої статті 114 Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування»

м. Київ
14 січня 2021 року
№ 5-2(II)/2021

Справа № 3-200/2020(486/20)

Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України у складі:

Сліденка Ігоря Дмитровича — головуючого,
Головатого Сергія Петровича — доповідача,
Лемака Василя Васильовича,

розглянула на засіданні питання про відкриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Омельяненко Лариси Іванівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів абзаців першого—тринадцятого пункту 2 частини другої статті 114 Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 року № 1058–IV (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 49–51, ст. 376) зі змінами.

Заслухавши суддю-доповідача Головатого С. П. та дослідивши матеріали справи, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

установила:

1. Омельяненко Лариса Іванівна як суб’єкт права на конституційну скаргу (далі — Заявниця) повторно у розумінні припису абзацу другого частини третьої статті 57 Закону України «Про Конституційний Суд України» звернулася до Конституційного Суду України з клопотанням (вх. № 18/486 від 9 жовтня 2020 року) визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), приписи абзаців першого—тринадцятого пункту 2 частини другої статті 114 Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 року № 1058–IV зі змінами (далі — Закон № 1058), відповідно до яких на пільгових умовах пенсія за віком призначається «працівникам, зайнятим повний робочий день на інших робо-

тах із шкідливими і важкими умовами праці за списком № 2 виробництв, робіт, професій, посад і показників, затвердженим Кабінетом Міністрів України, та за результатами атестації робочих місць, — після досягнення 55 років і за наявності страхового стажу не менше 30 років у чоловіків, з них не менше 12 років 6 місяців на зазначених роботах, і не менше 25 років у жінок, з них не менше 10 років на зазначених роботах.

До досягнення віку, встановленого абзацом першим цього пункту, право на пенсію за віком на пільгових умовах мають жінки 1970 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

- 50 років — по 31 березня 1965 року включно;
- 50 років 6 місяців — з 1 квітня 1965 року по 30 вересня 1965 року;
- 51 рік — з 1 жовтня 1965 року по 31 березня 1966 року;
- 51 рік 6 місяців — з 1 квітня 1966 року по 30 вересня 1966 року;
- 52 роки — з 1 жовтня 1966 року по 31 березня 1967 року;
- 52 роки 6 місяців — з 1 квітня 1967 року по 30 вересня 1967 року;
- 53 роки — з 1 жовтня 1967 року по 31 березня 1968 року;
- 53 роки 6 місяців — з 1 квітня 1968 року по 30 вересня 1968 року;
- 54 роки — з 1 жовтня 1968 року по 31 березня 1969 року;
- 54 роки 6 місяців — з 1 квітня 1969 року по 30 вересня 1969 року;
- 55 років — з 1 жовтня 1969 року по 31 грудня 1970 року».

На думку Заявниці, оспорювані приписи Закону № 1058 не відповідають приписам статей 8, 22, частини першої статті 46 Конституції України.

Заявниця стверджує, що «застосування пункту 2 частини 2 статті 114 Закону України „Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування“ порушило право, яке гарантоване Конституцією України», а саме право на соціальний захист (стаття 46 Основного Закону України).

Обґрунтовуючи позицію щодо неконституційності оспорюваних приписів Закону № 1058, Заявниця цитує окремі приписи Конституції України, Закону № 1058, Закону України «Про пенсійне забезпечення» від 5 листопада 1991 року № 1788–XII зі змінами (далі — Закон № 1788), посилається на Рішення Конституційного Суду України від 23 січня 2020 року № 1-р/2020, Постанову Пленуму Верховного Суду України «Про застосування Конституції України при здійсненні правосуддя» від 1 листопада 1996 року № 9, Доповідь про правовладдя, схвалену Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеційська Комісія) (CDL-AD(2011)003rev), а також на судові рішення у своїй справі.

2. Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів впливає таке.

2.1. Заявниця 19 лютого 2020 року на підставі Рішення Конституційного Суду України від 23 січня 2020 року № 1-р/2020 звернулася із заявою до Головного управління Пенсійного фонду України в Харківській області (далі — Управління) про призначення їй з 23 січня 2020 року пенсії за віком на пільгових умовах відповідно до пункту «б» частини першої статті 13 Закону № 1788 у редакції до внесення змін Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо пенсійного забезпечення» від 2 березня 2015 року № 213–VIII (далі — Закон № 213).

Управління 24 лютого 2020 року прийняло рішення про відмову в призначенні Заявниці пенсії за віком на пільгових умовах у зв'язку з недосягненням нею необхідного віку, визначеного статтею 114 Закону № 1058 (53 роки 6 місяців).

2.2. Заявниця звернулася до Харківського окружного адміністративного суду з адміністративним позовом до Управління, в якому просила визнати протиправним та скасувати рішення Управління про відмову в призначенні пенсії за віком на пільгових умовах, а також зобов'язати Управління з 23 січня 2020 року призначити їй пенсію за віком на пільгових умовах відповідно до приписів пункту «б» частини першої статті 13 Закону № 1788 у редакції до внесення змін Законом № 213 та здійснювати надалі відповідні перерахунки та індексації призначеної пенсії без обмежень.

Харківський окружний адміністративний суд рішенням від 4 травня 2020 року позов Заявниці задовольнив частково: визнав протиправним та скасував рішення Управління від 24 лютого 2020 року; зобов'язав Управління повторно розглянути звернення Заявниці від 19 лютого 2020 року з підстав призначення їй пенсії відповідно до пункту «б» частини першої статті 13 Закону № 1788 із застосуванням показника вікового цензу в 50 років; у іншій частині позовних вимог Заявниці було відмовлено.

Суд першої інстанції вказав, зокрема, що «з 1 жовтня 2017 року правила призначення пенсій за Списком № 2 почали регламентуватись одночасно двома законами, а саме: пунктом „б“ статті 13 Закону № 1788 у редакції Закону № 213 та пунктом 2 частини другої статті 114 Закону № 1058 у редакції Закону № 2148. Правила вказаних законів були повністю уніфікованими (ідентичними). Такий стан правового регулювання існував до прийняття Конституційним Судом України Рішення від 23 січня 2020 року № 1-р/2020. Тобто, з 23 січня 2020 року в Україні існують два закони, котрі одночасно регламентують правила призначення пенсій за Списком № 2 та містять різні правила призначення пенсії за Списком № 2 стосовно параметру вікового цензу. Відносно Омельяненко Л. І. правила означених законів містять розбіжність у величині показника вікового цензу, який складає 50 років — відповідно до пункту „б“ статті 13 Закону № 1788 <...> та 53 роки 6 місяців — згідно з пунктом 2 частини другої статті 114 Закону № 1058 в редакції Закону № 2148». Харківський окружний адміністративний суд дійшов висновку, що «найбільш сприятливим для позивача є підхід, коли віковий ценз має бути встановлений на рівні найменшої величини, тобто 50 років». Отже, суд першої інстанції під час вирішення справи Заявниці застосував пункт «б» частини першої статті 13 Закону № 1788 у редакції до внесення змін Законом № 213, а оспорювані приписи Закону № 1058 лише проаналізував (у порівняльному зіставленні з приписами статті 13 Закону № 1788), однак не застосував їх як підставу для часткового задоволення позовних вимог Заявниці.

2.3. Другий апеляційний адміністративний суд постановою від 24 липня 2020 року, яка є остаточним судовим рішенням у справі, апеляційну скаргу Заявниці залишив

без задоволення, а рішення Харківського окружного адміністративного суду від 4 травня 2020 року — без змін.

Суд апеляційної інстанції погодився з висновками суду першої інстанції та визнав обґрунтованими необхідність повторного розгляду Управлінням звернення Заявниці від 19 лютого 2020 року «з підстав призначення пенсії у порядку п. „б“ ст. 13 Закону України „Про пенсійне забезпечення“ у редакції [до внесення змін] Закон[ом] України від 02.03.2015 № 213–VII із застосуванням показника вікового цензу у 50 років».

3. Вирішуючи питання щодо відкриття конституційного провадження у справі, Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України виходить із такого.

Згідно із Законом України «Про Конституційний Суд України» конституційною скаргою є подане до Конституційного Суду України письмове клопотання щодо перевірки на відповідність Конституції України (конституційність) закону України (його окремих положень), що застосований в остаточному судовому рішенні у справі суб'єкта права на конституційну скаргу (частина перша статті 55); суб'єктом права на конституційну скаргу є особа, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України (його окремі положення) суперечить Конституції України (абзац перший частини першої статті 56); конституційна скарга вважається прийнятною за умов її відповідності вимогам, передбаченим статтями 55, 56 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

3.1. Заявниця просить перевірити на відповідність Конституції України приписи абзаців першого–тринадцятого пункту 2 частини другої статті 114 Закону № 1058, але аналіз остаточного судового рішення — постанови Другого апеляційного адміністративного суду від 24 липня 2020 року — свідчить, що при його ухваленні суд не застосовував оспорювані приписи Закону № 1058, а лише приписи пункту «б» частини першої статті 13 Закону № 1788 у редакції до внесення змін Законом № 213, про що Заявниця і просила.

Отже, Заявниця не дотримала вимог частини першої статті 55, абзацу першого частини першої статті 56 Закону України «Про Конституційний Суд України», що є підставою для відмови у відкритті конституційного провадження у справі згідно з пунктом 4 статті 62 Закону України «Про Конституційний Суд України» — неприйнятність конституційної скарги.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 37, 55, 56, 58, 61, 62, 77, 83, 86 Закону України «Про Конституційний Суд України», відповідно до § 45, § 56 Регламенту Конституційного Суду України Друга колегія суддів Другого сенату Конституційного Суду України

у х в а л и л а:

1. Відмовити у відкритті конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Омельяненко Лариси Іванівни щодо відповідності Конституції України (конституційності) приписів абзаців першого–тринадцятого пункту 2

частини другої статті 114 Закону України «Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003 року № 1058–IV зі змінами на підставі пункту 4 статті 62 Закону України «Про Конституційний Суд України» — неприйнятність конституційної скарги.

2. Ухвала Другої колегії суддів Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

ДРУГА КОЛЕГІЯ СУДДІВ
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ